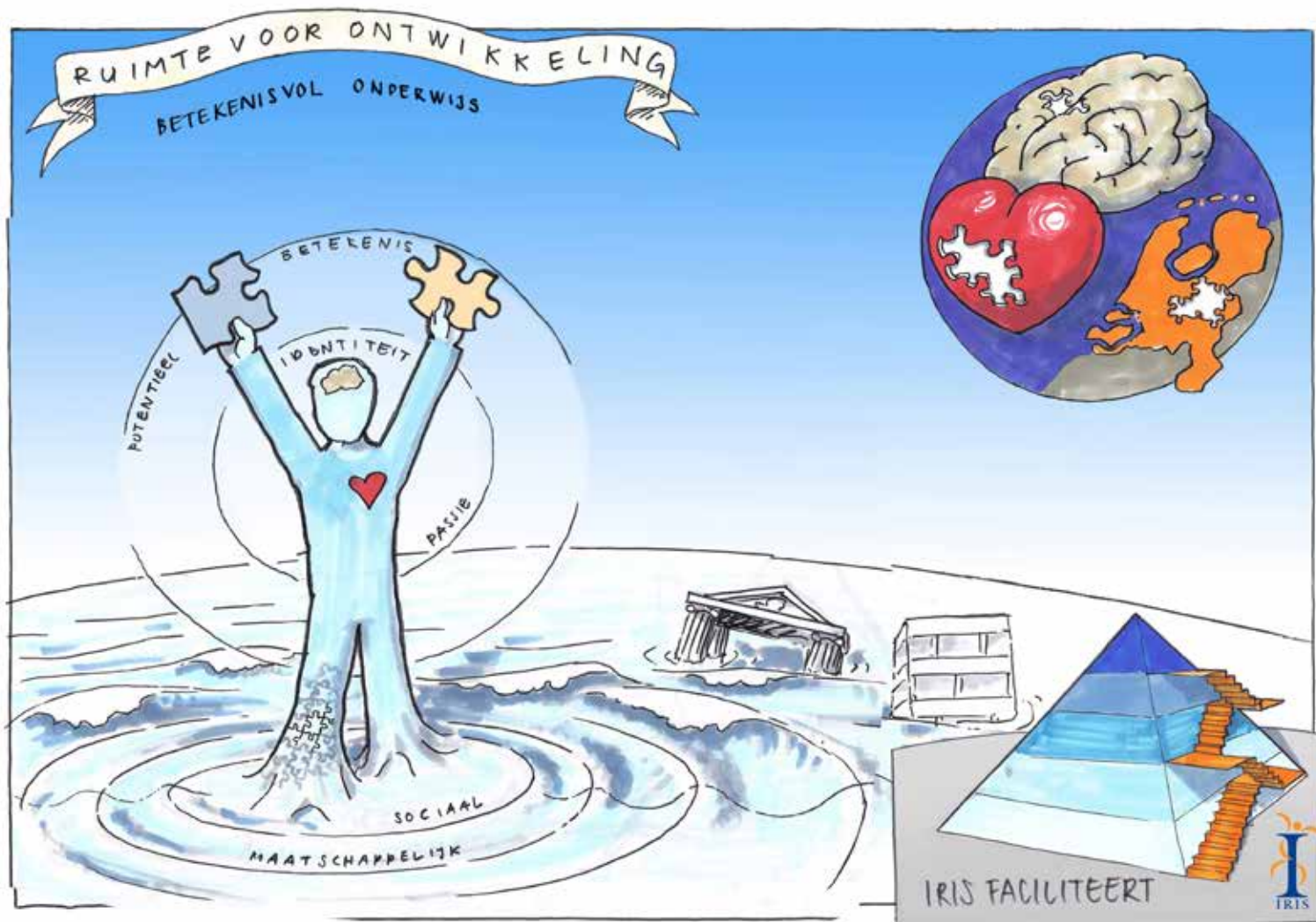

Het Leren van morgen

Visie & ambities 2015 - 2020
IRIS, Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs

Dit is een uitgave van IRIS, Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs
Tweede druk, augustus 2015

Stichting IRIS is een professionele, actieve stichting in het christelijk voortgezet onderwijs. Aangesloten bij IRIS zijn *Eerste Christelijk Lyceum* (Haarlem), *Haemstede-Barger Mavo* (Heemstede), *Herbert Vissers College* (Nieuw-Vennep), *Kaj Munk College* (Hoofddorp) en *RKSG Thamen* (Uithoorn). Met ingang van 1 augustus 2015 maakt ook *Katholieke Scholengemeenschap Hoofddorp* (Hoofddorp) onderdeel uit van de IRIS-organisatie.

IRIS, Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs
Koediefsaan 69
2101 BT Heemstede
info@iris-cvo.nl

Het Leren van morgen

visie en ambities 2015 - 2020

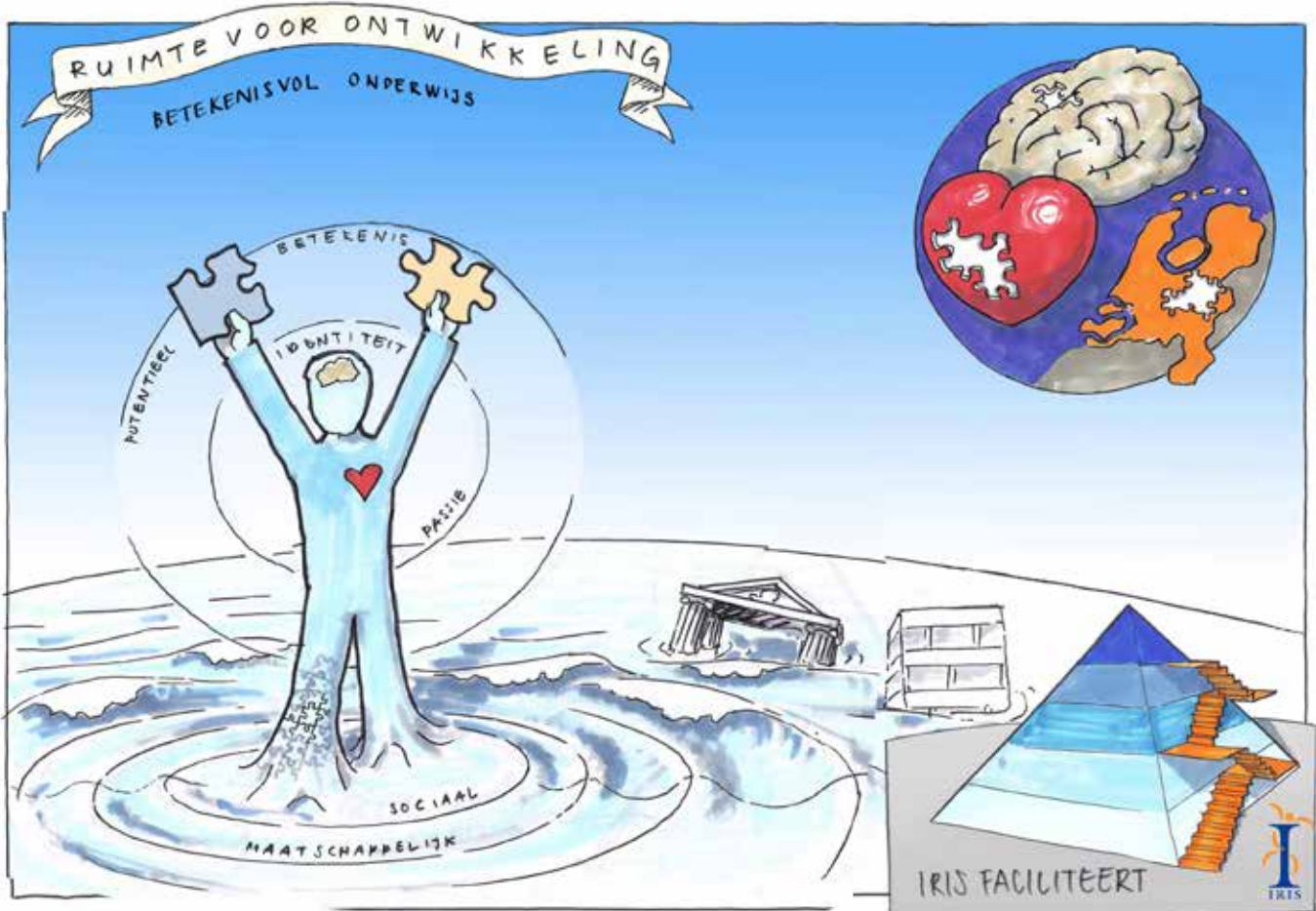

Het leren van morgen

Leren van gisteren, luisteren naar vandaag, voor het leren van morgen.

Dit vormde het uitgangspunt voor het vormgeven van ons beleid voor de toekomst. Tijdens inspirerende bijeenkomsten en via online activiteiten op Yammer hebben leerlingen, medewerkers van de scholen en van IRIS een bijdrage geleverd aan het gezamenlijk tot stand brengen van onze visie en ambities voor 2020.

Voorgaande jaren vormden kwaliteit, schoolklimaat, kenmerken (KKK) en veiligheid, invloed, aandacht (VIA) de leidende begrippen. Deze begrippen liggen nog steeds ten

grondslag aan de ambities die we in dit nieuwe meerjarenbeleid formuleren. De thema's die de komende jaren centraal staan zijn het resultaat van de bijeenkomsten en prikkelende discussies, waarin de maatschappelijke ontwikkelingen en de verwachte invloed hiervan op het onderwijs nadrukkelijk in dit dynamische proces zijn meegenomen.

Dit document beschrijft onze [stip op de horizon](#), de ambities voor 2020. [Schoolklimaat](#), [Talent & bekwaamheid](#), [Leren](#) en [Ontmoeten](#) vormen de onderwerpen waar wij ons de komende jaren op gaan richten. We verwachten dat de ambities, formuleringen of zelfs de intenties die we hier uitspreken tot discussie zullen leiden. En dat willen we ook. We willen een ieder uitdagen en confronteren, maar ook de implicaties en reikwijdte bespreken van wat we hier zeggen. Om deze ambities te kunnen waarmaken zullen we niet alleen kijken naar de inhoud van het onderwijs, maar ook naar hoe ons onderwijs op

dit moment wordt georganiseerd en gefaciliteerd. Wij geven hier een richting aan, maar laten tegelijk alle ruimte voor eigen interpretatie en initiatief.

Wij dagen een ieder dan ook uit om na te denken over hoe je een bijdrage kunt leveren aan ons [leren van morgen](#). Welke initiatieven heb je zelf, wat kun je gezamenlijk oppakken en hoe kun je anderen mobiliseren om ons droombeeld te realiseren.

Veel plezier en inspiratie gewenst bij het bedenken, ontmoeten, bespreken en uiteindelijk realiseren van onze gezamenlijke dromen.

Truus Vaes, voorzitter college van bestuur
IRIS, Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs

Het meerjarenbeleid van IRIS is online toegankelijk ter raadpleging en verspreiding. Iedere betrokkene kan op eenvoudige wijze zijn initiatief toetsen aan de gezamenlijke visie. Op school of online kunnen medewerkers, leerlingen en stakeholders elkaar ontmoeten om kennis te delen, hulp te vragen of initiatieven te starten.

Achtergrond

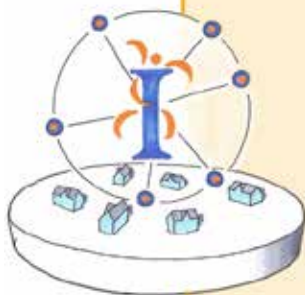
De wereld om ons heen verandert. Energieke ontwikkelingen in de maatschappij strijden om voorrang met bestaande (machts)structuren en dwingende systemen. Wat een aantal jaar geleden nog als droombeeld werd geschetst, is nu werkelijkheid geworden. Hotelketens ontstaan zonder zelf hotels te bezitten, de grootste maaltijdverstrekker bestaat zonder eigen restaurants. Er is een vorm van ontdekken en doen op gang gekomen, maar wel met de nodige terughoudendheid en onzekerheid. We verkeren in een staat van 'ondertussenheid', ook in het onderwijs. Vernieuwers binnen en buiten de muren van de school ontwikkelen nieuwe en ingrijpende initiatieven om tegemoet te komen aan de steeds hoger wordende eisen van het onderwijs.

'Ondertussen' positioneert IRIS zich naast de veranderaars en zoekt haar eigen invulling van betekenisvol onderwijs, zo nodig, tegen de stroom in.

De ondertussenheid

De transitie van een achterhaald systeem richting het noodzakelijke nieuwe, kent een tussenfase. Het oude kwijnt langzaam weg terwijl het nieuwe nog niet op volle sterkte is. Het is de fase waarin de vernieuwingskracht substantiële weerstand ondervindt, omdat de gevestigde orde zijn territorium verdedigt. De vernieuwingsbeweging die voortvarend van start ging, wordt bedachtzamer. De stappen voorwaarts kleiner, meer overwogen. De vertraging geeft ons de tijd de grammatica te ontdekken voor het nieuwe 'denken en doen'.

Uit: Trendrede 2015

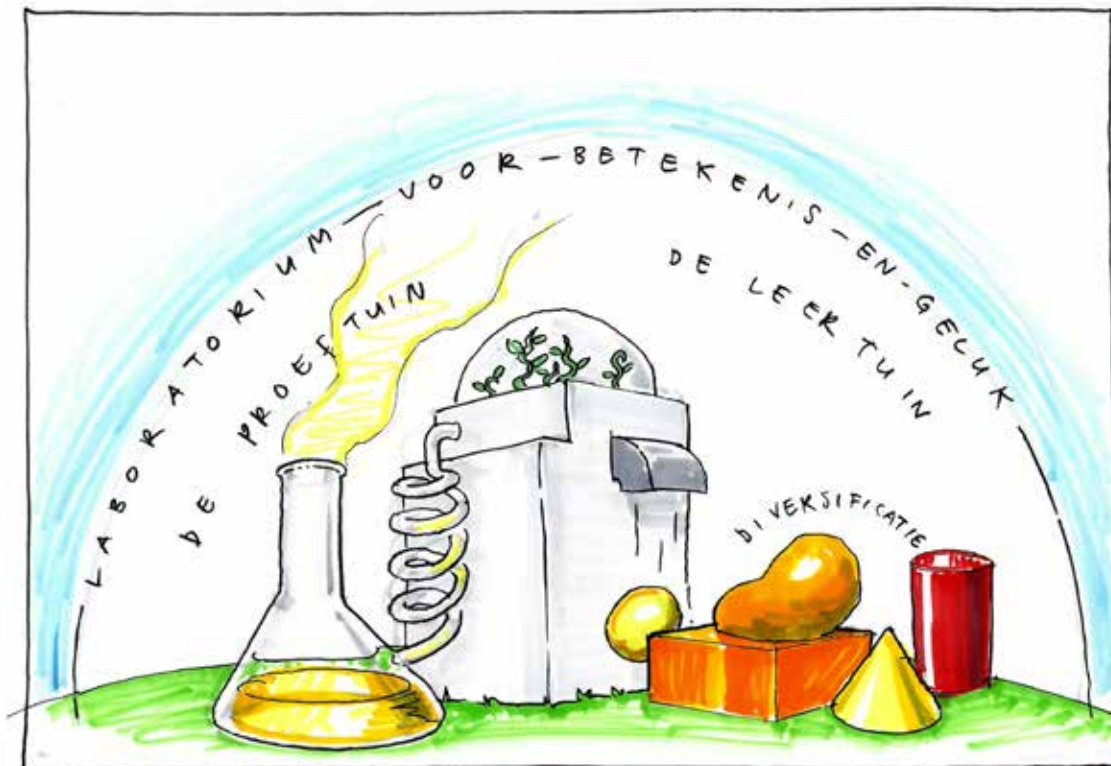
Visie

Voor verandering is ruimte nodig. Ruimte voor scholen en docenten om nieuw te denken en anders te doen. Docenten benutten hun professionaliteit ten volle om het beste in leerlingen naar boven te halen. Zij blijven leren, het liefst een leven lang. Leerlingen krijgen de ruimte voor hun persoonlijke ontwikkeling. Geluk, weerbaarheid, het ontdekken van hun kwaliteiten en het blijven zoeken naar uitdagingen vormen daarin de kernwoorden.

Om veranderingen te kunnen realiseren zijn nieuwe leer- en werkvormen nodig, een leven lang leren voor leerlingen én docenten en een onderwijsaanbod dat niet tijd- of plaatsgebonden is.

Onze visie

Leerlingen en docenten worden steeds meer partner in wat ze leren en hoe ze dat doen om zo niet alleen het beste in zichzelf, maar ook in elkaar naar boven te halen. IRIS staat voor het leren van morgen.

De ambities voor 2020

De visie geeft het belang aan van ingrijpende initiatieven, maar tegelijkertijd dringt de urgentie tot verandering zich ook op. Veranderen is naast spannend en leuk ook zwaar en kan weerstand oproepen. Mensen hebben elkaar daarom nodig om elkaar te steunen als het veranderen lastig wordt. Dit heeft zich uiteindelijk vertaald in vier thema's: (1) **schoonklimaat**, (2) **talent & bekwaamheid**, (3) **leren** en (4) **ontmoeten**. Deze thema's, vertaald naar ambities voor het leren van morgen, vormen de basis voor het meerjarenbeleid van IRIS en haar scholen.

Verantwoordelijkheid

Iedereen die bij onze scholen betrokken is wordt gestimuleerd om zich verantwoordelijk te voelen voor het bereiken van onze ambities. We geven ruimte aan alle initiatieven van onderaf en proberen deze zo goed mogelijk in te bedden en te borgen in ons werk van alledag. Om dit initiatief tot ontwikkeling te laten komen hebben we een aantal overtuigingen en waarden geformuleerd die aansluiten bij onze identiteit.

Onze overtuigingen en waarden

- . **Verbinding tussen mensen:** Wij zoeken elkaar pro-actief op zowel offline als online, om met elkaar kennis en ervaringen uit te wisselen.
- . **Vertrouwen in elkaar:** We vertrouwen er op dat onze collega's vanuit hun professionaliteit opereren in het belang van de leerling en de school.
- . **Kansen grijpen:** Wij richten onze organisatie zo in dat we de kracht en mogelijkheden van iedere medewerker maximaal aanspreken op een manier die medewerkers stimuleert om ondernemend te zijn en kansen te benutten.
- . **Autonomie:** Wij zijn professionals en daarom zijn we in staat om autonoom te handelen vanuit eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid.
- . **Van elkaar leren:** We werken in een team en teamleden zijn er om elkaar te ondersteunen, van elkaar te leren en met elkaar te reflecteren op de wijze waarop ieder zijn of haar werk uitvoert.
- . **Loslaten:** Om nieuwe werkwijzen aan te leren, moeten we oude gedragspatronen, waarden en bijbehorende overtuigingen loslaten.

Thema 1: Het schoolklimaat

Lef en improvisatievermogen

Iedereen krijgt en gebruikt de ruimte om het onderwijs in te richten op een passende manier. Sterker, we zien het als een verantwoordelijkheid om obstakels te omzeilen en te improviseren waar nodig. Daar is lef voor nodig. Lef om ruimte te laten aan medewerkers en leerlingen, lef om het houvast van je klaslokaal te verlaten en lef om je eigen onderwijspad

uit te stippelen. Lef, ruimte en improvisatievermogen zijn ingrediënten voor persoonlijke groei en weerbaarheid. Ook al vraagt dat burgerlijke ongehoorzaamheid.

Professionele ruimte

Wij vertrouwen er op dat onze medewerkers het onderwijs vanuit hun professionaliteit vormgeven en moedigen vernieuwing en initiatieven aan. Medewerkers

kennen en nemen hun verantwoordelijkheid in deze.

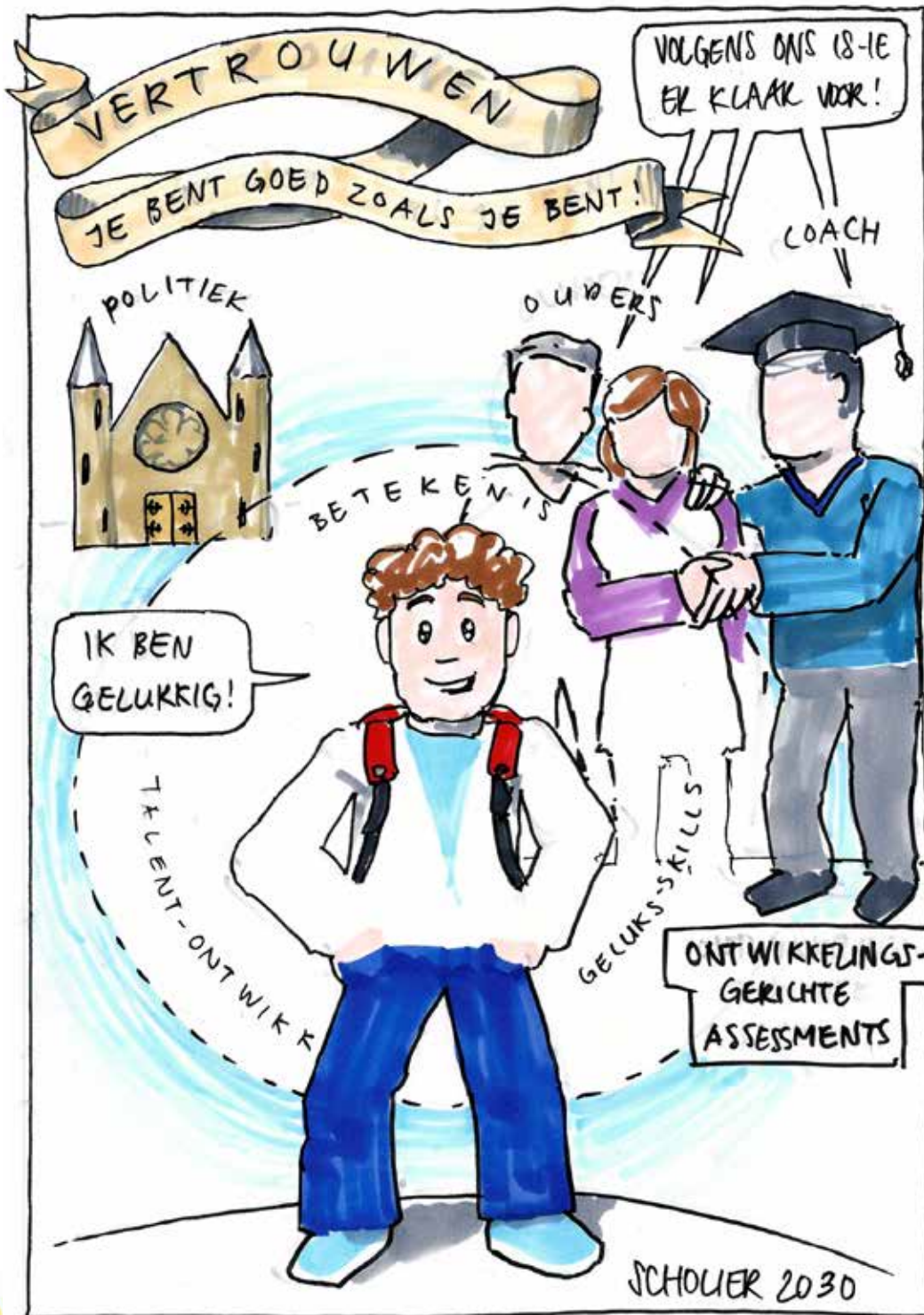
Betekenisvol onderwijs

Leerlingen worden gestimuleerd om met hun talent een eigen plek in de maatschappij te verwerven. Tevens ontwikkelen zij vaardigheden om tegenslag, kritiek en teleurstelling om te zetten in kracht. De inrichting van ons onderwijs maakt deze persoonlijke groei en ontwikkeling van weerbaarheid mogelijk.

Ambitie

IRIS biedt ruimte om het onderwijs op een passende manier in te vullen.

KOMT ER EEN VERSCHUIVING ...

IK BEN EEN
LEER MEESTER.

IK HEB GELEERD...
OM ANDEREN TE
LATEN LEREN.

IK KAN ZELF
OOK LEREN!

VAN VERTROUWEN IN SYSTEMEN NAAR MENSELIJK INZICHT?

Thema 2: Talent & Bekwaamheid

Professionalisering

Wij stimuleren onze leerlingen en medewerkers om zich te blijven ontwikkelen. Dat is minder vanzelfsprekend dan het klinkt. In de afgelopen 20 jaar zijn informatie en kennis beschikbaar gekomen op een schaal die we niet eerder meemaakten. Levenslang leren is geen holle kreet, het is een noodzaak om (maatschappelijke) veranderingen te kunnen bijhouden. De scholen ontwikkelen bij leerlingen een houding en het vermogen om hun kennis continu te verrijken en toe te passen. De schoolleiding, docenten en het onderwijsondersteunend personeel zijn daarvoor het inspirerende voorbeeld.

Samenwerken

Wij zijn allemaal verschillend. Een ieder is uniek om zijn talenten, bekwaamheden en kwaliteiten. IRIS laat talent bloeien en kwaliteiten en bekwaamheden tot uitdrukking komen. Door

actief samen te werken benutten we elkaars sterke punten en vullen we elkaar aan op de zwaktes. In gezamenlijkheid lossen we problemen op en maken we ideeën mogelijk.

Verantwoordelijkheid

Medewerkers en leerlingen zijn verantwoordelijk voor het formuleren van hun eigen leer-

vraag. Wij stimuleren iedereen afzonderlijk en op maat om zijn ambities na te streven. Streven en ambitie vinden wij belangrijk en doen alles wat mogelijk is om gestelde doelen te behalen. De eerste verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling ligt bij de leerling of medewerker zelf, IRIS helpt bij het ontdekken ervan.

Ambitie

Binnen IRIS worden talenten en kwaliteiten ontwikkeld en benut.

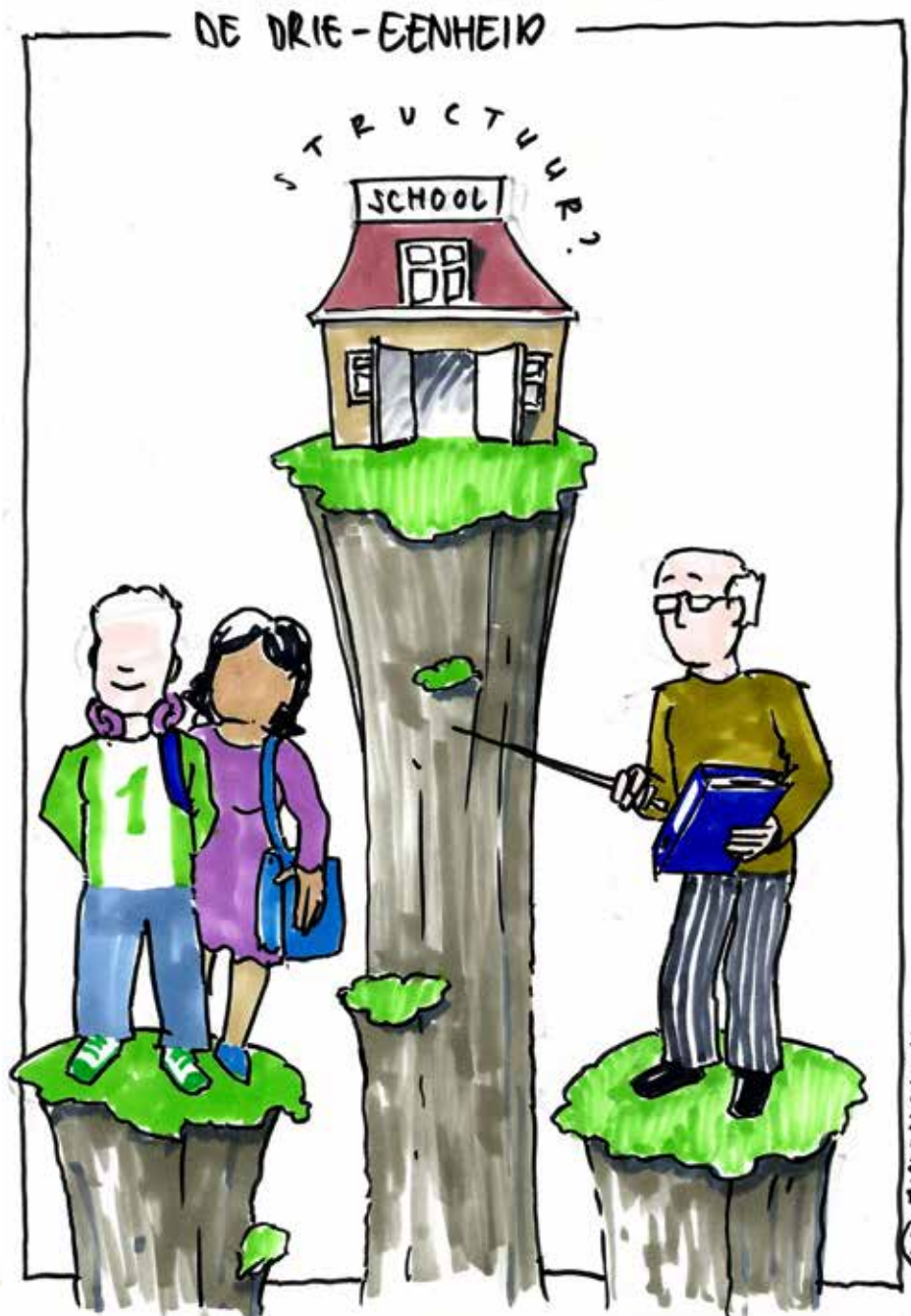
Thema 3: Leren

Maatwerk & improvisatie

In 2020 is het leren veranderd. Scholen en de leergemeenschap zijn, net zoals nu het platform, het portaal tot het leren, maar niet altijd de enige fysieke plek waar leren plaatsvindt. De leerling geeft aan hoe en wat hij wil leren en ook waar. De docent bepaalt welke aanpak daar het beste bij aansluit. Verschillen, maatwerk en improvisatie zijn uitgangspunten. En voor die uitgangspunten bieden we ruimte. Innovatieve projecten krijgen alle ruimte, evenals de inzet van digitaal lesmateriaal.

Het onderwijs baseert zich op de praktijk en het leven zelf. De theorie en de praktijk zijn in balans met elkaar, waarbij de ervaringen, de vraag, of de behoefte van de leerling aanleiding is om bepaalde kennis aan te bieden.

Een deel van het leren verschuift naar 'buiten', leerlingen doen dit thuis of waar ze maar

willen. Tegelijkertijd worden in de school de structuren van bijvoorbeeld roosters losgelaten. Leerlingen en docenten zijn vrijer en kunnen elkaar indien nodig opzoeken. De gedeelde verantwoordelijkheid voor het leerproces van de leerling is leidend in de te maken keuzes. Beiden krijgen de ruimte om daar naar eigen inzicht op verantwoorde wijze invulling aan te geven. Roosters en taakverantwoording zijn hier geen belemmering in. Kiezen en leren kiezen is vanzelfsprekend. Leerlingen zijn volledig partner bij de inhoud en werkwijze van hun onderwijs.

Structuur

In een situatie waar we meer vrijheid en ruimte creëren voor de leerlingen is tegelijkertijd structuur en duidelijkheid belangrijk. Leerlingen en medewerkers hebben houvast nodig. De structuur van het onderwijs gaat echter veranderen. Dagindelingen, roosters en locaties zijn geen vanzelfsprekendheid meer.

Flexibiliteit en maatwerk zijn de leidende principes. De leerling stelt zijn curriculum samen met zijn docent vast, binnen de aanwezige keuzemogelijkheden.

De docent als gids en coach

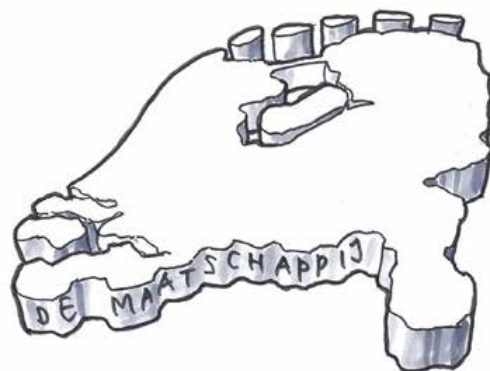
De docent draagt samen met de leerling de verantwoordelijkheid voor het leerproces van de leerling. Samen met collega's is de docent ervoor verantwoordelijk om leerlingen verder te brengen. Een grote verantwoordelijkheid voor docenten ligt erin om betekenis te geven aan de grote hoeveelheid kennis en

informatie die beschikbaar is. De waarheid staat niet alleen in de schoolboeken. Leerlingen vinden meer en sneller informatie en kennis dan de docent ze kan aanreiken. De docent is nu vooral een bron van kennis, maar deze rol verandert. Betekenis geven aan informatie, selecteren en het in een context plaatsen ervan is belangrijker dan ooit. De docent is niet alleen meer de bron, maar ook inspirator, gids en coach. Hij geeft een vak, maar zijn leerpsychologische kennis als het gaat om leren en studeren staat voorop.

Ambitie

Leerlingen van de IRIS-scholen zijn eigenaar van hun leerproces.

Ambitie

Binnen de IRIS-
scholen staat
ontmoeten centraal.

Thema 4: Ontmoeten

Ontmoetingen stimuleren

Scholen stimuleren ontmoetingen, niet alleen tussen leerlingen en docenten, maar ook tussen leerlingen onderling, tussen ouders en docenten en tussen scholen, stakeholders, medewerkers en leerlingen. Ontmoetingen stimuleren kritisch denken, geven voeding aan nieuwe ideeën, inspireren, jagen kennisoverdracht en kenniscreatie aan en vergemakkelijken samenwerking. Ontmoeten vormt een inspirerende kennisbron, waarbij uitwisseling plaatsvindt tussen gelijkgezinden en andersdenkenden.

Het schoolgebouw

Het schoolgebouw blijft ook in de toekomst de belangrijkste ontmoetingsplaats. Door de fysieke ruimte dusdanig in te richten wordt men uitgenodigd om meer en op een andere manier met elkaar in gesprek te gaan. Waar vroeger alles plaats vond in gesloten klaslokalen, vinden nu meer leeractiviteiten

plaats in open ontmoetingsruimtes. Dat betekent dat er muren verdwijnen en dat we leeromgevingen creëren voor de uiteenlopende typen ontmoetingen zoals kennis maken, feedback geven, overleggen, experimenteren, presenteren en inspireren.

Open maar kritisch

De school is een plek van verwondering. Er zijn ontmoetingen en bijeenkomsten waar nieuwsgierigheid centraal staat. Leerlingen, medewerkers en andere betrokkenen bij de school leren van elkaar zonder te oordelen. Creativiteit en een open houding zorgen ervoor dat moeilijke onderwerpen bespreekbaar worden en blijven voor iedereen.

Deze open houding betekent niet dat we met alle winden meewaaien, maar onderzoeken we met een professioneel kritische blik de nieuwe ontwikkelingen. De school kadert

en filtert vanuit haar eigen identiteit zodat de leerlingen de kwaliteit en mogelijkheden krijgen die zij nodig hebben.

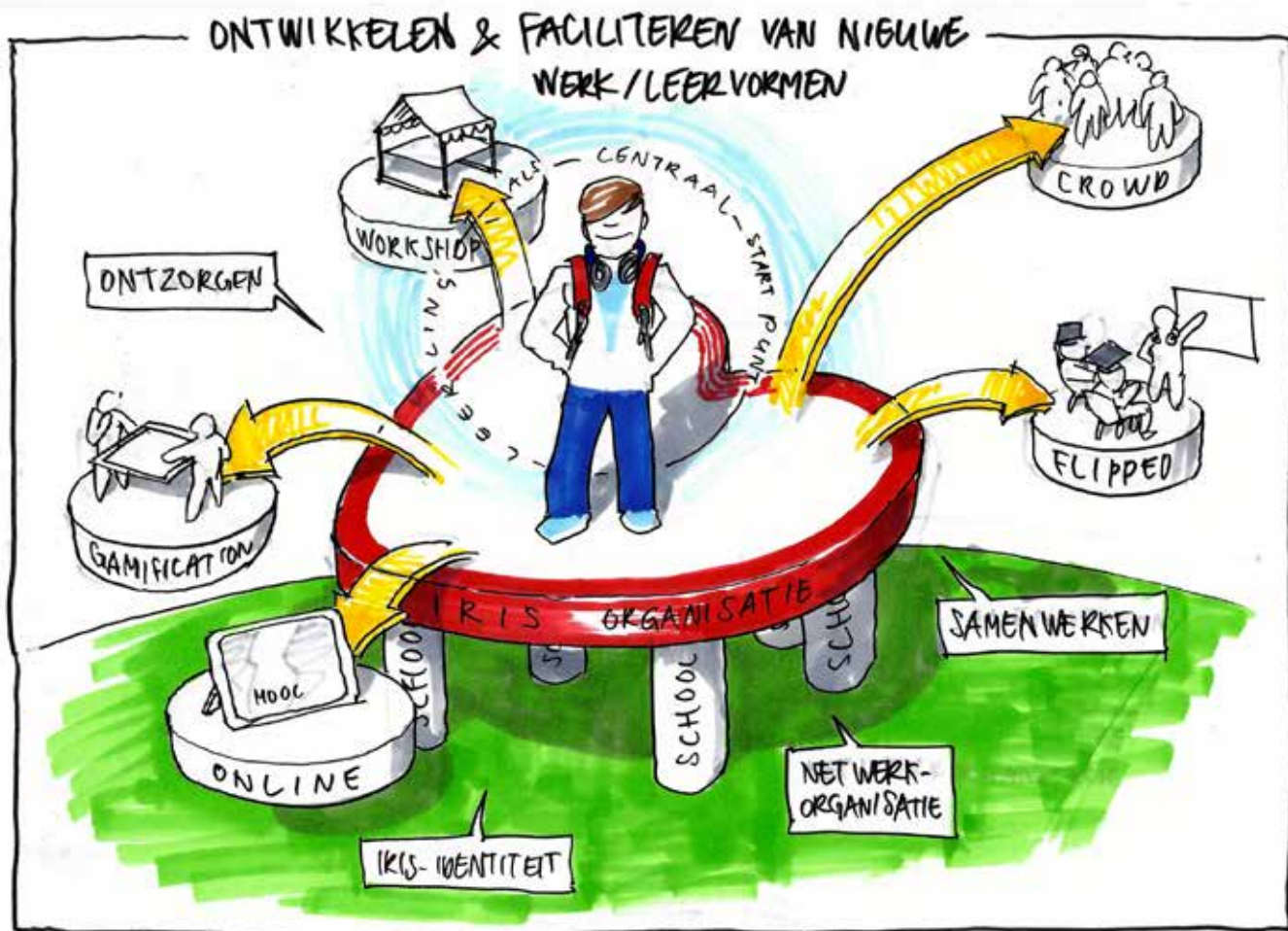
Inspiratie en kennisoverdracht

Nieuwe lesstructuren en organisatievormen zorgen ervoor dat de docenten meer ruimte krijgen om te ontmoeten. Docenten nemen de tijd om tijdens informele ontmoetingen elkaar van feedback te voorzien en met elkaar het onderwijs te verbeteren en te ontwikkelen.

Stakeholders zijn een belangrijk onderdeel van het onderwijs. Daarom staan alle medewerkers op hun eigen manier in contact met de buitenwereld. Zij betrekken ouders, het bedrijfsleven en ook maatschappelijke partners bij het onderwijs. In eerste instantie staat het ontmoeten en elkaar inspireren centraal en van daaruit wordt er gekeken naar wederzijdse toegevoegde waarde.

Waarmaken van onze ambities

Ambities vormen mooie toekomstbeelden, maar hoe kunnen we er voor zorgen dat we onze dromen ook echt waarmaken? Het **loslaten van bestaande structuren** en het **anders organiseren en faciliteren** van ons onderwijs zijn succesbepalende factoren. Om onze ambities te kunnen realiseren is initiatief nodig. Initiatieven die getuigen van durf en lef. Om dit proces op gang te brengen hebben we een aantal **denkrichtingen** verzameld die in gesprekken met medewerkers en leerlingen naar voren zijn gekomen. We schrijven niet voor wat er precies moet gebeuren en op welk moment, maar wel dat er iets moet gebeuren.

Loslaten van structuren

De huidige structuur van **leerdoelen formuleren**, **roostering** en het **toetsingsbeleid** bepalen in veel gevallen de inhoud en ook de structuur van het onderwijs. Om echt te kunnen veranderen en meer vanuit behoefte, talent en bekwaamheid onderwijs te kunnen aanbieden is het belangrijk om te onderzoeken op welke wijze het onderwijs dan georganiseerd wordt.

Leerdoelen formuleren

Kijk samen met de leerling naar de leervraag om vervolgens de leerdoelen op te stellen. Neem daarbij de volgende punten onder de loep:

- Volgens welk proces stellen we leerdoelen op?
- Wat betekent de diversiteit aan leerdoelen voor de les?
- Creëer een balans tussen diversiteit en beheersbaarheid.

Toetsen

Door leerlingen verantwoordelijk te maken voor hun eigen leerloopbaan vraagt ook de manier van toetsen om een andere benadering. Onderzoek vanuit onderstaande principes nieuwe manieren om te toetsen:

- Van toets naar bewijs.
- Eerst de test dan de les.
- Bekwaamheid is het belangrijkste.

Roosteren

Plaats- en tijdonafhankelijk leren vraagt om flexibiliteit en een andere manier van roosteren. Zoek vanuit onderstaande principes naar vernieuwing in het roosteren:

- Meer keuzevrijheid.
- Minder klassikaal les. Fysieke aanwezigheid blijft, maar de invulling is open.
- Lessen sluiten aan bij het niveau van de leerling in plaats van bij leeftijd, sector of profiel.

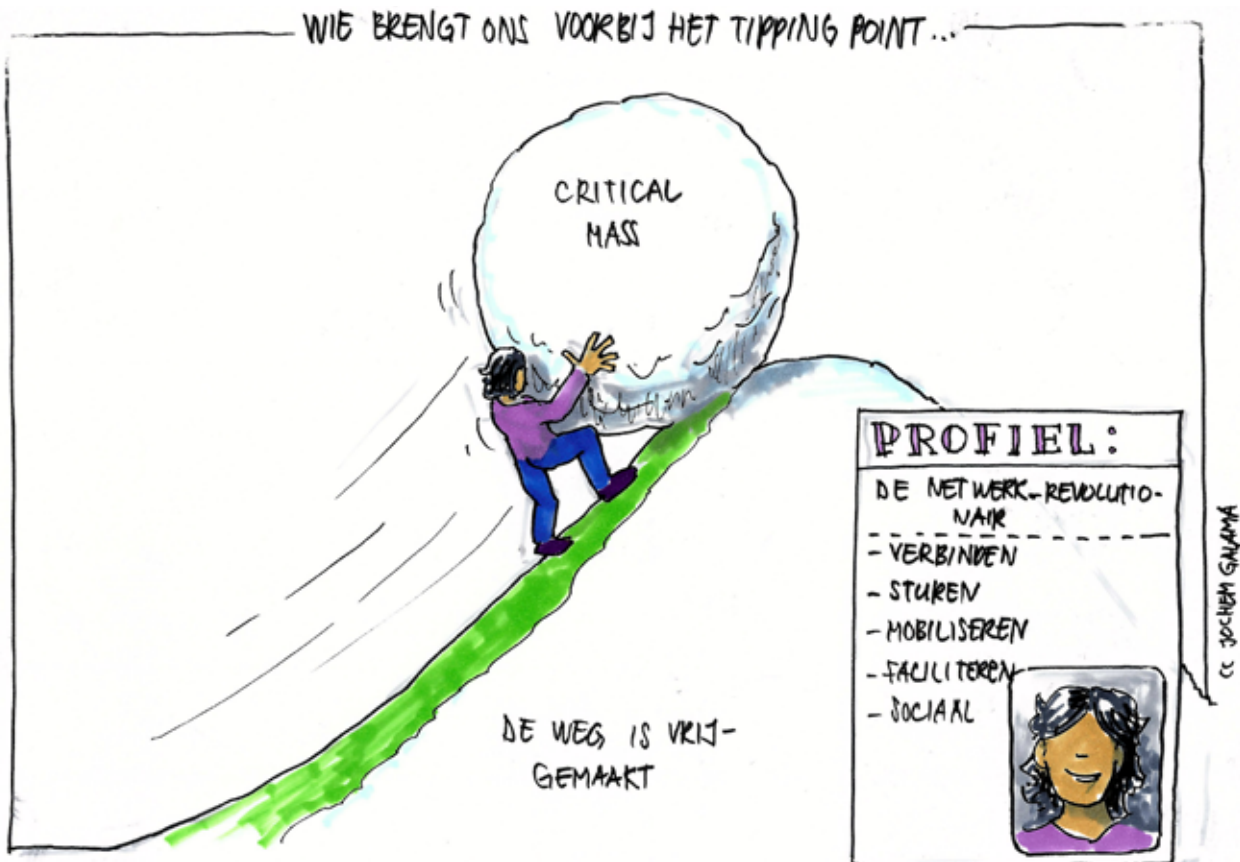
Organiseren en faciliteren

Om de veranderingen die we voorstaan te realiseren is het van belang om ons op de juiste wijze te organiseren met bijpassende faciliteiten.

Organiseren

Samenwerken in (kortstondige) netwerken is een van de manieren om (eigen) verantwoordelijkheid vorm te geven. De verdere uitwerking baseren we op:

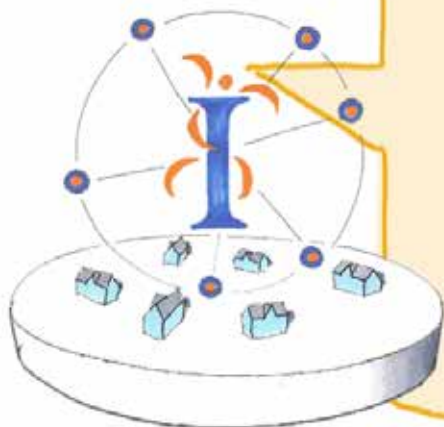
- Eigen verantwoordelijkheid voor medewerkers, schoolleiding en IRIS.
- Leren van elkaar en van leerlingen.
- Vernieuwing en experiment zijn een gegeven.
- Medewerkers, leerlingen en stakeholders hebben allemaal hun rol binnen IRIS.

Faciliteren

Met middelen zoals geld, tijd, ruimte, ICT en kennis faciliteren wij onze veranderingen. De verdere uitwerking baseren we op:

- Goede digitale voorzieningen, zoals een platform om kennis te delen, een instrument om flexibel te roosteren en om innovatieve leermiddelen in te zetten.
- Ruimtes om te ontmoeten.
- Tijd om te netwerken en te ontwikkelen.
- Samenwerking tussen medewerkers en partijen rondom de scholen.

Tips voor uitwerking

- . Deel ideeën, problemen en vragen met elkaar, zodat je elkaar kunt versterken en aanvullen.
- . Werk vanuit een behoefte, onderzoek later de belemmeringen en ontdek de uitdagingen.
- . Start een pilot en deel je kennis.
- . Werk eerst zoveel mogelijk uit en vraag daarna pas om 'toestemming'.
- . Beoordeel van ieder initiatief of dit aansluit bij onze overtuigingen en waarden.
- . Bekijk op welke wijze een initiatief bijdraagt aan de geformuleerde ambities en benoem dit ook.

Dit is een uitgave van:
IRIS, Stichting voor Christelijk
Voortgezet Onderwijs

Heemstede, 2015